

FUGLE & NATUR

Kend dine
æg og reder

Fugleferie
på to hjul

Allike

For børn:
Goddag til
vennerne
fra Afrika

NATTERGAL

SANGFUGLENES SKJULTE SUPERSTJERNE

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
DANMARK

Foto af stor præstekrave: Hans Henrik Larsen

Et bidrag der yngler langt ud i fremtiden

Ved at betænke DOF BirdLife i dit testamente er du - selv efter din levetid - med til at hjælpe vores truede ynglefugle og sårbare natur. Læs mere og få gratis hjælp til dit testamente på dof.dk/arv

KOLOFON

Forside

Nattergal.
Foto: Helge Sørensen

Udgivet af Dansk Ornitologisk Forening (DOF) / BirdLife Danmark

Vesterbrogade 138-140
1620 København V
Tlf. 33 28 38 00
(onsdag kl. 11-15).
Mail: dof@dof.dk

Redaktør (ansv.):

Karina Demuth
tlf. 20 85 89 69
karina.demuth@dof.dk

Korrektur:

Anne-Grete Ditlevsen

Annoncer:

Josefine Buus Jacobsen

Ture og møder:

Michael Fink

Oplag:

16.100. ISSN: 1395-8860

Layout og tryk:

KLS PurePrint A/S

PurePrint® by KLS
Producent beregnet af KLS PurePrint A/S

KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

MIX
Papir | Støtter
ansvarligt skovbrug
FSC® C022933

NATUR FOR 53.000.000.000 KR.

Så stort et beløb har Folketinget og Novo Nordisk Fonden tilsammen besluttet i 2024 at bruge på at forbedre naturen på land og i vores fjorde og havområder de næste 20 år. Det er et svimlende beløb, der skal bruges på at omlægge 15 % af landbrugslandet, hvilket svarer til ca. 10 % af Danmarks areal.

Den omlægning vil få stor positiv betydning også for en lang række fuglearter.

Planen omfatter etablering af 2.500 km² skov, heraf 1.000 km² som urørt skov og udtagning af 1.400 km² lavbundslande med randarealer fra landbrugsdrift. I alt op mod 4.000 km² landbrugsjord vil ikke længere blive dyrket, og dermed vil gødsning og sprøjtning med pesticider ophøre.

I efteråret besluttede et næsten enigt Folketing at sætte gang i den proces. Allerede inden udgangen af 2025 skal kommunerne have besluttet en udtagningsplan. Derfor er der nu et meget vigtigt arbejde i gang rundt om i kommunerne i 23 såkaldte lokale grønne treparter, der skal rådgive om mulige projekter. Sammen med de øvrige grønne organisationer er DOF meget aktiv i det arbejde, så vi kan få de rigtige arealer taget ud og omlagt til ny natur.

Der er oprettet et nyt ministerium og en ny styrelse for at få omlægningen gennemført. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har udarbejdet et it-værktøj, som alle har adgang til, hvis man er nysgerrig efter, hvor det vil give god mening at omlægge arealer. Værktøjet hedder MARS, og det kan findes på ministeriets hjemmeside. DOF's lokale repræsentanter i netværket har et spændende og vigtigt arbejde foran sig, hvor fokus er på både at reducere udvaskningen af næringsstoffer fra landbruget til vores vandmiljø, at reducere CO²-udledningen fra tørveholdige jorde og at skabe mere natur.

Novo Nordisk Fonden har i forlængelse af Folketingets beslutning afsat 10 mia. kr. over de næste 10 år til naturgenopretning i Danmark, og i februar 2025 løftede Fonden sløret for, hvordan beløbet skal udmøntes. 75 % eller 750 mio. kr. i gennemsnit om året

skal gå til arealomlægninger for at accelerere etableringen af flere større sammenhængende naturarealer og skovrejsning. Det er en enorm saltvandsindsprøjtning, for til sammenligning kostede det berømte Skjern Å projekt, der den gang for 25 år siden var Nordeuropas største naturprojekt, 283 mio. kr. Så vi ser altså frem til 2-3 af den slags projekter om året i ti år.

Med så massiv en indsats for mere natur i Danmark er vi kommet godt i gang med at efterleve EU's biodiversitetsstrategi. Her er målet, at 30 % af EU's areal på land og på havet skal være beskyttet, heraf en tredjedel strengt beskyttet inden 2030. Desuden flugter indsatsen EU's naturgenopretningsforordning. Vi har nemlig som alle andre lande i fællesskabet forpligtet os til, at økosystemer, der i disse år lider af dræning, intensiv dyrkning, overgødsning og iltsvind, skal være genoprettet i 2050.

DOF har gennem mange år haft ønsker om naturgenopretning af fx Tøndermarsken, Lille og Store Åmose på Sjælland og Gårdbo Sø i Nordjylland, så vi bidrager meget gerne med fugledata og frivillige kræfter, når fuglene igen skal have bedre vilkår her eller andre steder.

Stor ros til partierne og organisationerne bag aftalen om Grøn Trepert for en markant indsats for klima, vandmiljø og biodiversitet, men der er også grund til at kippe med flaget for Novo Nordisk Fondens generøse donation til den danske natur.

Det bliver historisk at bruge 53 mia. kr. på Danmarks natur.

EGØN ØSTERGAARD,
FORMAND DOF

KOM PÅ EVENTYR MED ØRNEKLUBBEN

KUN FOR BØRN

Ørneklubben er for dig, der er mellem 6 og 12 år og godt kan lide fugle og natur. Som nyt medlem får du en velkomstpakke, der bl.a. indeholder en kikkert og en Ørneklub t-shirt, så du er bedre klædt på til at udforske naturen - enten derhjemme eller med Ørneklubben. Du har også mulighed for at deltage i nogle spændende fugleture, hvor du kan se ørne og andre seje fugle og få en masse god viden om dem. Turene afholdes flere steder i landet, og et års medlemskab koster 265 kr.

Læs mere og meld dig til: ørneklubben.dk

NATTERGAL

6

Foto: Helge Sørensen

INDHOLD

Nattergal	6
Danmark siden sidst	12
Dus med Mikkel Østergaard	14
Jeg ved en rede	18
Fugleferie på to hjul	24
Allike	28
Birding for børn: Goddag til vennerne fra Afrika.....	32
Nyt fra verden	34
Krondyr hjælper sumpfuglene.....	36
Ture og mødekalender.....	40

Foto: Verner Frandsen

18

Kend dine
æg og reder

24 Fugleferie på
to hjul

Foto: Anders Østerby

Foto: John Larsen

28

Sludrechatol
med bowlerhat

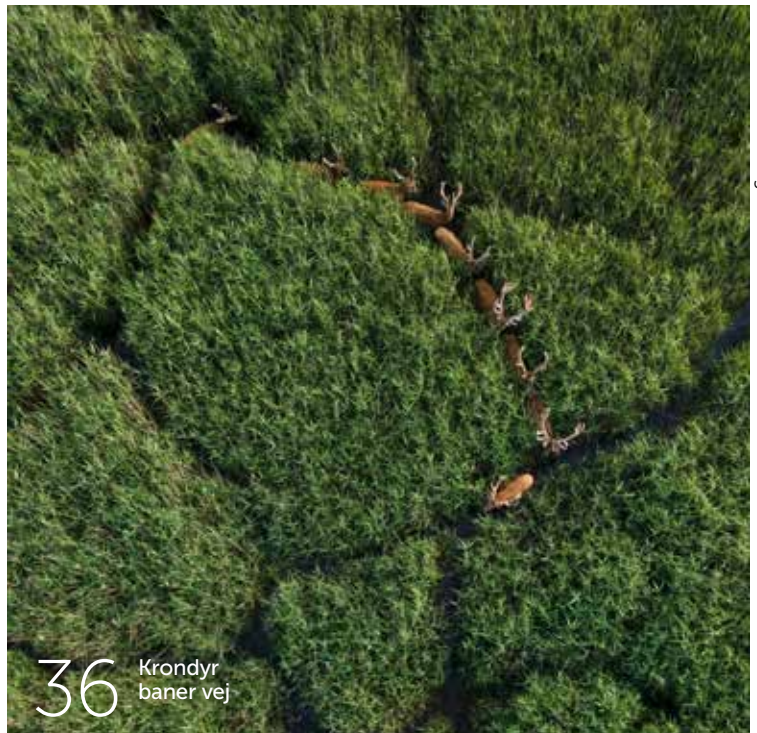

Foto: Henrik Haaning Nielsen

36

Krondyr
baner vej

SANGFUGLENES SKJULTE SUPERSTJERNE

Hvad den mangler i prangende fjerdragt, har den i virtuos stemmepragt. Men de lyse danske nætter er blevet fattigere på syngende nattergale, og DOF's punkttællinger viser, at bestanden er mere end halveret på få årtier.

AF JAN SKRIVER

En vindstille majmorgen før solen står op, brygger mossekongen en berusende tåge fuld af poesiens promiller. Over mosens lavninger sætter hun scenen til en underverden med elverpiger, der forfører folk med fantasi.

Fra det lave, fugtige krat lyder en højlydt, klar klukken, der går over i en snerren og afsluttes med

kastagnetter og fløjt, og så er det ellers forfra igen.

Nattergalen er ankommet med de lyse nætter og en stemning, der kan få selv den strammeste knudemand til at sanse og baske med vingerne.

Eventyrlig sanger med rumklang

Ligeså grå og diskret den er, nattergalen, ligeså mytisk og sagnomspunden er den. Den er digternes yndlingsfugl, hyldet af lyrikere og skattet af om ikke Gud og hvermand, så i hvert fald de fleste.

Den største af alle eventyrdigtere, H. C. Andersen, tillagde nattergalen helbredende egenskaber i en grad, så den i kraft af sin sang kunne vække en døende kejser. ▶

“

Sangen er målt til 80 decibel (dB) tre meter fra solisten. Til sammenligning er en samtale mellem venner på 60 dB, og lyden fra en græsslåmaskine er 90 dB.

”

Enhver tvivl bør her komme nattergalen til gode. Man bør ikke vælte en maestro ned fra piedestalen, men tro på mesteren og magiens kraft. Et er i hvert fald sikkert, nattergalens sang repræsenterer en særlig besjæling

Foto: Helge Sørensen

Nattergalen er ankommet med de lyse nætter. Foto: Helge Sørensen

af landskabet, hvor den tilføjer en rumklang som ingen anden fugl i sin vægtklasse, og flere steder landet over i maj og juni holdes deciderede nattergaleture. En ære som hverken er tilfaldet solsorten, gærdesmutten eller rødhalsen, selv om også de kan deres skønsang.

Kraftigst sang først på sæsonen

Et er stemningen omkring nattergalens sang, noget andet er styrken. Sangen er målt til 80 decibel (dB) tre meter fra solisten. Til sammenligning er en samtale mellem venner på 60 dB, og lyden fra en græsslåmaskine er 90 dB.

Hvorom alting er, kan nattergalens sang i vindstille vejr opfanges på mindst to kilometers afstand. Hvis nattergalehunner hører ligeså godt som mennesker, betyder det, at hannens sang under gunstige vejrforhold kan høres af hunner inden for adskillige

kvadratkilometer. Fugtigt vejr med dis og dråber transmitterer sangen ekstra effektivt.

Finske forskere har påvist, at nattergalehanner har et repertoire med op til 16 forskellige klukkelyde og en halv snes typer af snerren. I gennemsnit har hannerne i deres sang 11 forskellige fraser, altså måder at komponere sangen på.

Styrken og variationen er størst, når nattergalene netop er ankommet fra deres vinterkvarterer. Og sangen er ramme alvor, for det gælder om hurtigst muligt at friste en hun, så næste generation af nattergale kan komme på vingerne. Formentlig vælger hunnerne de hanner, der har den største variation og styrke i deres sang, for det vidner om god kondition og overskud i livet.

Nyd nu nattergalen mens tid er

Det kan godt være, at nattergalens sang løfter sindet hos lytterne, men ud fra en bestandsmæssig betragtning synger sangstjernerne i stigende grad i mol akkompagneret af alarmklokker. Bestanden af nattergale er nemlig mere end halveret siden 1980'erne, da arten havde sin største udbredelse i det danske landskab.

Antallet af syngende nattergale i Danmark daler fra årti til årti, og Klimaatlasset (A Climate Atlas of European Breeding Birds, der giver et bud på udviklingen i Europas fuglebestande) har spået, at nattergalen helt vil forsvinde fra Danmark i løbet af indeværende århundrede.

DOF's årlige punkttællinger af landets almindelige fugle underbygger forudsigelserne om nattergalens nedtur og mulige forsvinden fra Danmark.

"I 1980'erne toppede den danske bestand af nattergale. Det er blevet skønnet, at bestanden dengang måske var i nærheden af 100.000 ynglepar. Midt i 1990'erne kunne vi konstatere et markant fald i antallet af syngende nattergale, og den nedadgående tendens er fortsat lige siden. I praksis er det meget vanskeligt at sætte tal på ynglebestanden, men vi kan sige, at den formentlig er mere end halveret på få årtier", siger biolog Thomas Vikstrøm, der samler trådene i DOF's punkttællinger, og

Foto: Helge Sørensen

FAKTA OM NATTERGALEN

Nattergalen er beslægtet med fluesnapperne mere end med sangere som for eksempel havesanger og munk.

De fleste nattergale ankommer til Danmark omkring midten af maj fra vinterkvarterer i Østafrika.

Enkelt kan dog ankomme mod slutningen af april med en varmebølge fra syd og sydøst.

Kun omkring 40 danske sommeraftener og nætter genlyder af nattergalens sang.

Sangfuglens klukkende stemme dør i reglen ud med de sidste gløder i bålene Sankt Hans-aften.

Som hovedregel hører man kun ganske lidt til nattergalen efter 25. juni.

Der kan dog komme sang fra nattergalens krat i slutningen af juli og i begyndelsen af august.

Var det ikke for sangen ville de færreste mennesker bemærke nattergalen, der dog ikke er sky, og med lidt held kan man komme ganske tæt på fuglen.

Da den lever i tætte og i reglen fugtige krat med bundvegetation af brændenælder, bregner, mjødukt og græsser er den dog yderst vanskelig at få øje på.

hvert år tager pulsen på den danske fuglefauna. I rapporten "Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2023" bliver resultaterne af de årlige tællinger præsenteret. Og her kan man se, at kurven, der angiver registrerede nattergale, peger kraftigt nedad.

Et spring fremad fra øst mod nordvest

"Danmark udgør nattergalens nordvestlige grænseland i artens udbredelsesområde," forklarer Thomas Vikstrøm. "Vi er derfor et udkantsområde, hvor svingninger i bestanden slår mest igennem. Når landskabet ændrer sig til ugunst for nattergalen, bliver der færre fugle i koret. Klimaændringer med vådere forår og somre er også til ugunst for nattergalen, ligesom det er tilfældet med flere af de sjældne sydøstlige arter som karmindompap, pirol og pungmejse, der også har haft tilbagegang i Danmark de senere årtier".

Men tilbage til historien og de gode tider: Særligt fra 1970'erne tog nattergalen det store spring fremad mod

“

I praksis er det meget vanskeligt at sætte tal på ynglebestanden, men vi kan sige, at den formentlig er mere end halveret på få årtier

”

nord og vest i Europa fra sit hovedudbredelsesområde øst for Danmark.

Der blev bogstaveligt talt redt op til nattergalen i større dele af det danske landskab, da ådale, søbredder og fugtige områder i stigende grad groede til i krat. Tilgroningen skete blandt andet, fordi kreaturgræsningen blev opgivet

mange steder. Desuden førte øget tilførsel af næringsstoffer til en vækst i de fugtige lavbundede krat, som nattergalen er knyttet til.

I løbet af få årtier bredte nattergalen sig fra den østlige del af Danmark til store dele af hovedlandet, om end Vestjylland aldrig helt blev koloniseret.

Forlader de alt for tørre, tætte krat

Nattergalen har det bedst i åbent land med masser af grænseflader så som levende hegn, krat i ådale og fugtige bevoksninger nær søer og vandløb. Men kratvæksten kan dog blive for meget for nattergalen.

"En del af forklaringen på, at nattergalen i stigende grad er ved at forlade Danmark, skal formentlig også søges i den kendsgerning, at mange enge og moser med spredte pilebuske i dag er groet så meget til, at de har udviklet sig til sammenhængende, udstrakte krat af mere tørre pilebevoksninger. Her kan nattergalen ikke lide at være", siger Thomas Vikstrøm.

Foto: Helge Sørensen

Nyt lys over fuglen med lysloggere

Danske forskere har ved hjælp af såkaldte lysloggere, der i løbet af tre sæsoner blev sat på ryggen af nattergale fanget på Amager Fælled nær centrum af København, dokumenteret fuglenes træk til og fra vinterkvartererne i Afrika.

Lysloggere er små elektroniske enheder, der kan måle lysintensitet, og derudfra kan man bestemme tidspunkterne for solopgang og solnedgang i de områder, som fuglene flyver igennem. Loggerne lagrer data i takt med trækket.

På den måde kan forskerne spore fuglenes positioner og opholdssteder på deres rute. Hvis altså man kan gen-

SANGFUGLENS SYDLIGE SLÆGTNING

I 2003 blev sydlig nattergal første gang fundet ynglende i Danmark. Måske var det et tegn på, at nattergalens nære slægtning er på vej til at få en fast plads i det danske fuglekor.

Sydlig nattergal har sin hovedudbredelse mod sydvest i Europa, mens nattergalen har sine kerneområder nordligere og langt mod øst i Rusland og Kina. Sydlig nattergal yngler i et bredt geografisk bælte, der ligger sydligere end nattergalens udbredelse, men også dén yngler langt mod øst.

Før 1950 var der kun to dokumenterede fund af sydlig nattergal i Danmark, men de senere år har der årligt været op imod en halv snes fund. Og i 2019 var der 20 observationer af arten.

Sydlig nattergal synger mere melodisk og flydende end nattergalen, men dens forestilling er kortere. De to tvillingearter er næsten umulige at skelne fra hinanden i felten. Nattergalen er svagt plettet på brystet, mens sydlig nattergal mangler pletter. Den har til gengæld længere næb og en hale, der er rødere end nattergalens.

Hvor nattergalen i reglen kræver fugtige krat for at trives, er den sydlige nattergal mere tilbøjelig til at vælge mere tørre levesteder såsom levende hegn og løvskove med tæt underskov.

De to nattergalearter har formentlig samme stamform. En teori går på, at stamformen under den seneste istid af kulde og is blev fordrevet sydpå og adskilt i to populationer. Gennem årtusinder udviklede to arter sig, en sydlig og en nordlig.

fange de fugle, som bærer lysloggerne.

”Det lykkedes os at genfange 10 ud af 44 nattergale, der året før genfangsterne havde fået sat lysloggere på, og så kunne vi tappe data, der gav os ny viden”, siger Kasper Thorup, der er professor på Københavns Universitet.

”Det viste sig, at de danske nattergale efter deres ynglesæson i Danmark på efterårstrækket fløj til specifikke områder i Balkan, hvor de tilbragte en måned. Derpå fløj de til Kenya, hvor de også opholdt sig en måned, inden de trak videre sydpå og tilbragte tre måneder i Zambia og Malawi. Om foråret forløb trækket med kurs mod nord hurtigere. I løbet af tre uger fløj nattergalene fra Kenya til Danmark. I gennemsnit tilbagelagde de 313 kilometer pr. døgn. Nattergale trækker om natten, og formentlig flyver de i 2-3 kilometers højde”, siger Kasper Thorup.

Truet af dyrkning og dræninger

Forskningen med lysloggere afslørede også, hvor nattergalene slog sig ned

for at hvile og søge føde en tid. Det var kort fortalt i landskaber, hvor der var grønt, fugtigt og med mange insekter og smådyr.

”Nattergalene opholder sig populært sagt, hvor der er så meget sommer som muligt med et rigt udbud af insekter. De er glade for våde områder. Det er næppe klimaændringerne i sig selv, der udgør den største trussel mod nattergalen de næste årtier, for trækfugle er generelt gode til at tilpasse sig. Det er snarere menneskets ødelæggelse af de biotoper, som fuglene er afhængige af på deres træk, som kan true bestanden. Nattergalen trives ikke i intensivt dyrkede og drænede landskaber. Det er bekymrende, at der i Afrika på grund af landskabsændringer forsvinder flere og flere af de landskaber, som nattergalene er knyttet til størstedelen af året”, siger Kasper Thorup.

Men de næste uger vil sangen lyde derude i den lyse danske nat. Husk nu at nyde forestillingen, mens tid er. Den varer kun cirka 40 dage. ●

SIDEN SIDST DANMARK

AF JAN SKRIVER

Foto: Ole Kristensen

Alarmerende PFAS-forurening i jyske andefugle

Der er påvist meget høje koncentrationer af de ekstremt giftige PFAS-stoffer i svømmefugle ved den jyske vestkyst. Koncentrationerne af PFAS-stofferne er så høje, at det udgør en sundhedsmæssig risiko, hvis man jager og spiser de forgiftede fugle. Det er påvist af forskere fra Aarhus Universitet.

I en krikand fra Harboøre Tange har forskerne fundet PFAS-stoffer i koncentrationer, der var 24 gange højere end den

maksimalt accepterede EU-grænse for PFAS, og 37 gange højere for enkeltstoffet PFOS.

Naturstyrelsen besluttede allerede i 2022 at stoppe den statslige jagtudlejning ved Harboøre Tange og Agger Tange, og Fødevarestyrelsen anbefalede ligeledes jægere at undgå at spise nedlagt vildt fra områderne. Nu viser ny forskning fra 2023-2024, at begge dele var en god idé.

Skarven er gået tilbage

Ynglesæsonen 2024 havde en tilbagegang på 2,6 % for de danske skarver sammenlignet med året før. Optællerne registrerede 30.281 reder fordelt på 89 lokaliteter landet over.

Tilbagegangen skyldes dels bekæmpelse af ynglende skarver, og dels at der er kommet flere jagende havørne. I 2024 blev æggene ødelagt i 13 ud af 100 skarvreder i Danmark. Æggene blev oversprøjtet med olie, så ungerne blev kvalt af iltmangel i æggene.

I 2000 havde vi ca. 42.000 par skarver ynglende i Danmark, og siden er bestanden faldet med ca. 20 %. Det fremgår af rapporten "Danmarks ynglebestand af skarver i 2024", der netop er udgivet af DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet.

DOF opfordrer myndighederne til at drosle ned for bekæmpelsen af skarver og i stedet lade havørne stå for 'naturens orden'.

Foto: Jan Skriver

Foto: John Schmidt

Godt med vingesus på Ørnens Dag

Der var store vingefang på næsten alle lokaliteter, da DOF holdt Ørnens Dag den sidste søndag i februar.

Lille Vildmose i Østhimmerland slog rekord med syv havørne, fem kongeørne og mindst 500 besøgende.

”Vi havde både kørestolsbrugere, børnefamilier, bedsteforældre med børnebørn, medlemmer af Ørneklubben, fotografer og øvede og uøvede fuglekiggere mellem hinanden. Og rigtig mange ’nye besøgende’ meldte sig ind i DOF”, fortæller Gitte Holm, der er fugleambassadør i Ørneklubben og formand for DOF Nordjylland.

Ca. 3.000 gæster tog imod tilbuddet på de 24 lokaliteter, hvor DOF stod klar med kikkerter og teleskoper, så ingen var i tvivl om artsbestemmelsen, når de store vingefang viste sig i luftrummet

Stop trawlfiskeri og bundslæbende redskaber

På overfladen kan de indre danske farvande og fjorde se maleriske ud, men virkeligheden er en ganske anden. Et omfattende fiskeri med bundtrawl, hvor tunge bundskrabende redskaber slæbes fremad i jagten på jomfruhummere, rejer og bundlevende fisk som fladfish og torsk, er nemlig noget af det mest naturødelæggende fiskeri, der findes.

”Det er positivt, at regeringen nu har lagt op til flere sammenhængende havområder uden fiskeri med bundtrawl”, siger Knud Flensted, der er biolog i DOF. ”Det er bare ikke tilstrækkeligt, når der skal tages hensyn til havmiljøet og havfugle som fx ederfugl og fløjlsand, der er i så kraftig tilbagegang, at de er truede på internationalt niveau.

Derfor bør der indføres et totalforbud mod bundslæbende fiskeri i alle Natura 2000-områder som fx i Kattegat og Vadehavet, hvor 100.000’er af havdykænder har deres vigtigste levesteder. Også Limfjorden, hvor der i dag skrabes muslinger på bunden i stor stil, bør friholdes”.

Foto: Jan Skriver

Ingen giftdræbte rovfugle i 2024

Det nytter at stå sammen mod faunakriminalitet, enten der er tale om ulvedrab, illegal indsamling af æg eller forgiftning og nedskydning af fredede rovfugle. Sådan lyder det samstemmende fra DOF og Danmarks Jægerforbund, der de senere år har samarbejdet målrettet om at forebygge giftdræbte og skudte rovfugle.

”En fælles front har heldigvis haft en effekt på de brodne kar, som står bag faunakriminaliteten. Efter flere år med giftdræbte rovfugle og nedskydning af både kongeørn og havørn er 2024 uden kendte tilfælde. Det er utrolig glædeligt, siger DOF’s formand Egon Østergaard.

I juni 2023 bebudede miljøminister Magnus Heuniche (S) et lovforslag, der skal forebygge faunakriminalitet og beskytte vilde og fredede dyr i Danmark. Men forslaget blev i september 2024 udskudt.

”Der er brug for styrket efterforskning i faunakriminalitet, specialisering hos politiet og hårdere straffe. Derfor venter vi med længsel på, at loven bliver vedtaget i Folketinget”, siger Egon Østergaard. Også Jægerformanden Claus Lind Christensen bakker op om en passende høj straf til dem, der ikke kan finde ud af at overholde loven.

Foto: Jan Skriver

AMBASSADØR I FUGLENES RIGE

Allerede som dreng var Mikkel Østergaard dybt optaget af fugle. I dag hjælper han en ny generation af fuglekiggere på vingerne. Både som naturvejleder og i sit frivillige arbejde som Fugleambassadør.

TEKST OG FOTO AF KARINA DEMUTH

Dus med himlens fugle: Sværger du til Swarovski, Leica eller farmors gamle teaterkikkert? Hvad er din største oplevelse som fuglekigger? Og har du et fugletip, som du vil dele? I de kommende numre af Fugle & Natur tager vi rundt i landet og møder nogle af de mange personligheder, der sammen tegner DOF.

Gennem sit arbejde er Mikkel Østergaard sammen med mange mennesker og ude det meste af dagen, og når han kommer hjem efter en lang arbejdsdag, kobler han af med mere tid under åben himmel. Nu stille og i sit eget selskab.

Turen fra villakvarteret i Holte og ned til Furesøen går gennem ellesumpen og tager 10 minutter, og udenfor stierne møder han ofte både natugle, duehøg og træløber og altid de mange helt almindelige fugle, som kan være svære at få øje på, men som han identificerer på kaldet.

”Prøv at stå stille et øjeblik”, siger han, og viser, hvordan man ved at forme hænderne som en tragt omkring ørerne dels hører de forskellige fuglestemmer mere tydeligt og dels ret nemt efterfølgende kan finde fuglene frem med kikkerten.

”Rødhals”, hvisker han og peger retningen ud. ”Bogfinke. Blåmejse. Spætmejse. Solsort. Spætte. Gærdesmutte, dompap, gråkrage. Skade, træløber, ringdue”. Over 10 arter på under 30 sekunder.

Hvornår begyndte du at kikke på fugle? Jeg har været på fugle, siden jeg var barn, og det var faktisk derfor, at jeg begyndte at fotografere. For at få det helt perfekte skud af en rovfugl havde jeg udtænkt en plan, der involverede noget slagteaffald fra den lokale brugs og et hjemmebygget fugleskjul. Men da der endelig dukkede en musvåge op, var batteriet i mit kamera koldt, fordi der var gået så mange timer. Det blev enden på min karriere som fuglefotograf, men både interessen for fugle og for fotografiet har siden holdt ved.

Har du en fuglementor? Som 12-14-årig var jeg med på en cykeltur fra Holbæk til Rørvig sammen med en lille gruppe andre unge, og med Henrik

Wejdling som den voksne guide. Undervejs udpegede han spændende fugle og gav os en slags introduktion til punkttælling og træktælling. Vi overnattede i sommerhuse og telte, og en helt magisk oplevelse var, da vi så traner ved Hov Vig. Henrik Wejdling var til kæmpe inspiration og blev en slags mentor, som jeg så meget op til, og som jeg siden har haft den glæde at arbejde sammen med blandt andet om en stor rapport om Tystrup-Bavelse sø.

Bedste fugleoplevelse? Det er altid en stor oplevelse at se en ny art for første gang. En af de store af slagsen fik jeg, da jeg som 14-årig så sort stork i Rørvig. Selvom det nu er 42 år siden, står denne tidlige majdag med sydøstenvind og bragende sol stadig for mig som noget helt enestående.

Værste fugle-skuffelse? Jeg husker tydeligt, da jeg som ung dreng stod klar med cyklen pakket med telt for på egen hånd at tage af sted på fugletur. Lige før afgang kom der melding om, at Hundested-Rørvig færgeren var aflyst på grund af for meget vind. Jeg blev så skuffet, at jeg gemte mig på toilettet og tudede, hvilket jeg på det tidspunkt egentlig var alt for stor til. Mine forældre kunne ikke køre mig, og enden på det blev, at deres ven Ejvind forbarmede sig og kørte mig helt til Rørvig i bil. Det har jeg aldrig glemt ham for.

Bedste fugletip? Lyt dig frem. Otte ud af ti fugle opdager jeg ved at bruge ørerne. Selv hvis du ikke kan genkende stemmen, så gå alligevel efter lyden. På den måde vil du se langt flere fugle, end hvis du bare bruger øjnene. En genvej er appen BirdNET, hvor du med din mobiltelefon optager en stemme og derefter får et bud på hvilken fugl du (måske) har hørt. Øvelsen skærper i sig selv din opmærksomhed på kald, også hvis appen tager fejl i artsbestemmelsen, og jo mere du lærer, jo nemmere bliver det, fordi du kan bruge udelukkelsesmetoden.

Bedste fuglebog? Lindhardt og Ringhofs store værk ’Fuglene’ er verdens bedste og flotteste bog, og jeg kan sidde i timevis og nyde de mange ungfugle, hanner og hunner og sommer- og vinterdragter.

Når jeg formidler til børn, bruger jeg en gammel svensk fuglebog med billeder og stemmer, der aktiveres, når man trykker på en knap. I formidlingen er det fantastisk at kombinere illustration og stemme med feltoplevelsen af fuglen ude i den ægte natur.

Kikkert? Min Zeis 7 x 42, som jeg har haft i 30 år, er en fantastisk kikkert med et stort synsfelt, der gør det nemt at finde frem til fuglen. Til mit brug fås det ikke bedre.

Teleskop? Den første store fugleoplevelse fik jeg, da jeg med mine forældre tilfældigt mødte en flok fuglekiggere, der stod på en parkeringsplads med deres stativer og så på havørn. Meget venligt fik jeg lov at kigge med i teleskopet, og dér sad ørnen på en pæl med kridhvid hale, knaldgult næb, en majestætisk mine og helt tæt på. Fra det øjeblik var et teleskop mit eneste ønske. Så min far og jeg byggede en masse flotte fuglekasser, malede dem røde og solgte dem på Sorø Torv, og det blev vi ved med, til jeg for egne tjente penge kunne købe mit eget teleskop. Det blev min åbning til fugleverdenen, og herefter var jeg afsted på fugletur hver weekend med telt, alene eller sammen med et par kammerater.

Kamera? Jeg kan bedst lide bare at observere, og sådan noget med at sidde en halv dag i et skjul for at få det helt rigtige skud, er ikke noget for mig. Så selvom jeg har det udstyr, der skal til, så er det faktisk sjældent, at jeg fotograferer en fugl.

Hvad kan du godt lide ved fuglen som væsen? Det er fantastisk, at der er fugle overalt, uanset hvor man befinder ►

► sig i verden. Og at man bare ved at gå i Frederiksberg Have kan opleve den enorme naturkraft, der hvert år trækker fx rovfugle i grupper på tusindvis af individer frem og tilbage fra Danmark og helt til Afrika. Jeg synes også, at det er en enormt livsbekræftende viden, at fuglene flyver deres rute uanset, hvad der ellers sker i verden.

Hvem deler du din fugleinteresse med? Sammen med min gode ven Peter, som jeg har kendt i over 20 år, tager jeg ofte afsted til en sø i Nordsjælland. Og mens vi kigger på fugle, snakker vi om det, der rør sig i vores liv.

Jeg har også meget stor glæde af mit netværk af andre fugleambassadører. Endelig deler jeg min fugleglæde med de mange super positive og glade børn, som jeg møder bl.a. gennem Ørneklubben. Efter en tur til Falsterbo, hvor alt spillede, og vi havde set ringmærkning, 120 traner, havørne og klyder helt tæt på, er der en dreng, der siger til mig: "Jeg kommer til at drømme om fugle i nat, og i dag har været den bedste dag i mit liv". Så kan man som guide ikke ønske sig det større.

Yndlingsfugl? Kongeørnen har noget helt særlig majestætisk over sig, og det er en sej og megasjælden fugl, som har givet nogle store oplevelser. Senest for fire år siden på Glæno.

Hvad er du god til? Jeg har efterhånden set så meget på fugle, at jeg ikke længere behøver en kikkert for at bestemme en art. På afstand kan det være svært at se farver og aftegninger, så her handler det mere om form og flugt. Et eksempel er, at hvepsevåge, musvåge, fjeldvåge og rød glente kan minde meget om hinanden, når man ser dem på himlen, men de flyver meget forskelligt, og derfor er jeg aldrig i tvivl.

Hvad er du dårlig til? Jeg bliver aldrig en god hitjæger, og når der bliver meldt en undseelig lille sanger på Christiansø, er jeg helt uinteressert. Til gengæld er jeg vildt fascineret af almindeligheder som fx husskadens grønne og blå fjer, hvis farver ændrer sig i lyset. Fordi fuglen er så almindelig, glemmer vi ofte rigtig at se på den, men hvis du finder kikkerten frem, næste gang du møder en husskade, er der store oplevelser i vente. ●

BLÅBOG

Mikkel Østergaard er 56 år og uddannet pressefotograf på Fyns Stiftstidende og siden naturvejleder og instruktør i bl.a. klatring, bushcraft og teambuilding. Mikkel arbejder som naturvejleder i Gladsaxe Kommune. Han bor i Holte og er gift med Louise, der er psykolog i børne- og ungdomspsykiatrien i Glostrup, og sammen har de Max og Lin på 19 år og Nor på 13 år. Mikkel har været aktiv i DOF's ungdomsafdeling og kom i 2020 tilbage som medlem i foreningen. Han er en del af bestyrelsen i børne- og ungeudvalget og tovholder for DOF Nordsjællands team af Fugleambassadører.

Bliv Fugleambassadør!

Som frivillig Fugleambassadør er du med som guide eller hjælper på DOF's Ørneklub-ture for børn fra 6-12 år. Du behøver ikke at være uddannet formidler eller vide enormt meget om fugle, for som ny ambassadør kan du blive en del af et team af mere erfarne formidlere. DOF klæder dig på med materialer, drejebog og tips og tricks til den gode tur og inviterer til netværksmøder og spændende workshops, hvor vi nørder naturformidling, udveksler ideer til ture og aktiviteter og afprøver forskellige formidlingsteknikker og øvelser.

Vil du med eller bare høre mere? Så skriv til projektleder Simon S. Christiansen, ssc@dof.dk.

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
DANMARK

Så tæt kan du komme
på ørnene med DOF's
ØrneTV

**Hjælp os med
at holde ØrneTV
på vingerne!**

MobilePay 50 kr på: 673526

SÅDAN KAN DU OGSÅ STØTTE

Udover at støtte os på MobilePay via nummeret ovenfor med teksten 'ØrneTV' i beskedfeltet, er der også andre bidragsmuligheder, hvis du vil støtte vores arbejde:

NETBANK: Indbetal dit bidrag til reg.nr. 8401 kontonr. 1043118

BLIV NATURBESKYTTER: Betal et månedligt støttebidrag på dof.dk/naturbeskytter

JEG VED EN REDE

En smukt bygget og godt skjult rede er en fin og dyrebar opdagelse. Men far forsigtigt. Selvfølgelig de mest almindelige havefugle er særligt følsomme overfor forstyrrelser i yngletiden.

TEKST OG FOTO AF VERNER FRANDBSEN

Dagen er fuld af liv og lys, og fuglene gør ikke meget for at skjule sig og lader deres sang flyde frit fra et skjul eller fra en tydelig sangpost, hvor alle kan se og høre dem. Ikke mindst eventuelt rivaliserende hanner.

Fuglenes reder derimod er godt skjulte. Af og til ser man måske en fugl flyve afsted med redemateriale eller føde og bliver på den måde opmærksom på redens tilstedeværelse. Ellers kan man sagtens gå op og ned ad en rugende fugl flere gange om dagen på en meters afstand. Og først til efteråret, når bladene er faldet, eller når bær og frugter skal plukkes, opdager man, at der har været en rede.

Vent med hækkesaks

I løbet af sommeren kan man utilsigtet støde på reder i forbindelse med hækklipping. En gammel 'haveregel' siger nemlig, at hækken skal klippes lige efter Sankt Hans. På den tid har de fleste småfugle fået i hvert fald første kuld på vingerne. Mange småfugle får imidlertid flere kuld i løbet af sommeren, og derfor kan en klipping i juni stadig være stærkt forstyrrende. Både direkte i forhold til æg eller unger. Og indirekte ved at man risikerer at gøre hækken så åben, at rovfugle, kragefugle og katte får lettere ved at finde rederne.

Bedst er det derfor at vente med at klippe hæk til efter 1. august, hvor de fleste småfugle er færdige med at yngle. En

ekstra fordel er så, at man så kan nøjes med at klippe denne ene gang i sæsonen. Efter en klipping i maj eller juni vil hækken alligevel skyde igen, så man må gentage processen i sensommeren.

Lad hjørnerne gro og træerne stå

Undersøgelser viser, at mange villahaver er fantastiske små biotoper til småfugle på grund af diversiteten af planter og insekter. Især den ældre og lidt vilde baghave, hvor der er givet plads til en bid vildtvoksende buskads med brombær og nælder, har meget at byde på for fuglene. På 1000 kvadratmeter kan der sagtens være 5-10 arter, hvilket er betydeligt mere, end man finder fx i en bøgeskov eller granskov.

Også havens træer er med til at fremme et rigt og varieret fugleliv. Derfor gælder det, at du som haveejers helst skal være tilbageholdende med at fælde træer og buske fra 1. marts til 31. august, hvis du vil havens ynglefugle og den nære natur det bedste.

Afsted på listefod

Helt overordnet er det en fordel for ynglefuglene, at du om sommeren gør så lidt som muligt i haven, og at du i det hele taget gør dig umage for ikke at forstyrre fuglene. Med forsigtighed kan du dog godt aflure lidt af fuglenes hemmelige liv og nyde det fine syn af en rede med smukke æg.

Her kommer en beskrivelse af hvor og hvilke reder og æg, du typisk kan møde de forskellige steder i haven. ▶

STEDSEGRØNNE BUSKE OG TRÆER

Sangdrossel.

Sangdrossel fodrer unger.

Sangdrossel. Rede som solsort, men med en skål af trøsket træ uden foring. Smukke blå æg med fine sorte prikker i den buttede ende.

UDHÆNG OG CARPORT. GERNE MED VEDBEND OG ANDRE KLATREPLANTE

Solsort. Rede med nyklækket æg.

Solsort. Stor rede med jord i bunden. Blågrønne æg med pletter.

Grå fluesnapper. Her med rede bygget på en udgået stamme.

Grå fluesnapper. Løst bygget rede, der er afhængig af et fast underlag. Gerne i halvåben kasse. Brunplettede æg.

Dompap.

Grønirisk.

Dompap. Løst bygget og ikke særlig dyb rede af strå og rodtrevler, tynde kviste og hår. Lyseblå æg med mørke pletter.

Grønirisk. Lidt løst bygget rede med meget mos, strå og hår. Æg med et blåligt skær med pletter.

HÆK

Gærdesanger.

Tornirisk.

Gærdesanger. Næsten gennemsigtig lille rede af tørre græsstrå. Hvidlige æg med små brune pletter.

Tornirisk. Strå, hestehår, rodtrevler, frøuld og lidt mos. Lyseblå æg med små pletter.

FRUGTTRÆER

Bogfinke.

Bogfinke. Meget fint bygget dyb rede af mos, fjer og fine strå holdt sammen med spindelvæv og med lav på ydersiden. Ingen strå eller kviste stritter ud til siderne. Blæser let ned. Æggene varierer i udtryk, men er typisk brunlige eller blålige med pletter.

Stillits.

Stillits. Ligner bogfinkens rede lidt, men uden mos. Pænt afrundet og dyb med fine plantedele og frøuld som foring. Æggene er hvidlige med små pletter.

BUSKADS MED BÆRBUSKE, KVASBUNKE OG NÆLDER

Gransanger og løvsanger.

Reden er placeret på jorden eller lavt i en busk eller fx nælder og bygget af blade, strå og fjer med tag over. Æg som gærdesmuttens, men meget små.

Munk.

Munk og havesanger. Reden bygges i under en meters højde af tørre græsstrå uden foring. Gerne midt i en nældebevoksning i buske eller kvasbunke. Munken har ofte en tot mos eller spindelvæv på redekanten. Havesangerens æg er ret ens lyse og spættede, mens munkens generelt er mere ensfarvet mørkebrune.

Gærdesmutte.

Gærdesmutte. Gærdesmutten bygger en lukket rede med udhæng af tørre bregner, mos, strå og blade. Hvide æg med rustbrune prikker.

REDEKASSER

Skovspurv.

Skovspurv. Reden bygges med masser af fjer og et lille tag over æggene, der kan variere lidt i farven.

Blåmejse.

Musvit og blåmejse. Mosrede og fjer med hår og træde. Æggene er hvide med rustrøde prikker.

Rødhals.

Rødhals. Halvåbne kasser, lavt placeret og godt skjult. Reden er løst bygget af mos, blade og strå. Æggene er rødgul-lige med udflydende rødlig pletter.

Blåmejse.

FUGLEFERIE PÅ TO HJUL

193 arter, tre fuglestationer og 2.500 km fordelt på seks uger i medvind og modvind blev det til, da Dorte Holmgaard Jensen og Anders Østerby fra DOF Nordjylland tog Danmark rundt på cykel med fugle og fyrtårn som pejlemærker.

TEKST OG FOTO AF DORTE HOLMGAARD JENSEN OG ANDERS ØSTERBY

Ankomst til Det Grå Fyr.
Foto Kurt Prentow

Hvordan oplever man bedst landets fugle i løbet af et forår – og på en klimavenlig måde? Vores bud er en cykeltur på 2500 km, som vi tog på i foråret 2024 med besøg på DOF's tre fuglestationer undervejs. Ruten var lagt og overnatning booket på forhånd (airbnb og booking.com), så vi kom forbi så mange fyrårne som muligt, alle i smukke landskaber på øder og halvøer og med et rigt fugleliv.

Skagen Fuglestation

Den 28. april startede vi med en uges ophold på Skagen Fuglestation. Vi boede i lejligheden i Det Grå Fyr, som DOF-medlemmer kan leje på ugebasis til et rimeligt beløb. Her kan man følge arbejdet ved ringmærkerne på toppen af en klitrække og hos observatørerne, der følger trækket fra den yderste klit.

Lejligheden rummer soverum, badeværelse og et køkken med plads til spisning og ophold. Spisning sammen med observatørerne kan vi varmt anbefale. De sætter også pris på, at man laver mad, da de ofte har meget lange dage i felten.

Vi brugte flere morgener ved ringmærkningen. Herfra kan trækfuglenes vej østover følges. Vi var også med til at tælle ynglende skarver i kolonien nær Nordstrand. Efter et par dage med kraftig østenvind, dukkede mange lærkefalke

Ringmærkning Skagen kold april morgen.

Blåvand obser med tornirisk.

op, og den 3. maj så vi også en pæn andel af de 242 trækkende tårnfalke.

Vestenvind og vådområder

Den 4. maj forlod vi Skagen og cyklede ned langs Jyllands vestkyst. På fem dage kom vi forbi nogle af landets største vådområder og så mange rastende ande- og vadefugle side om side med de lokale ynglefugle. På en seks ugers cykeltur møder man naturligvis omskifteligt vejr. I Vestjylland cyklede vi i kraftig vestenvind og ved Bovbjerg Fyr var sidevinden så voldsom, at en spinkel cykelrytter som Jonas Vingegaard sikkert var blæst i grøften. Det skete heldigvis ikke for os.

Blåvand Fuglestation

Da vi nåede Blåvandshuk Fyr, var vinden gået over i det lune hjørne fra sydøst, og vi havde nogle smukke dage sammen med fuglestationens observatører. Fuglestationen holder til i bygninger, der har hørt til fyret. Her er der køkken og opholdsrum nedenunder og soverum og bad ovenpå.

Der kom ikke mange trækfugle, så vi brugte tid på at kigge på fugle omkring fyret og holde os til, når ringmærkerne kom med fugle til mærkning. Vi var også heldige at møde Ulf Bertelsen, der har arbejdet med dværgterne i en menneskealder, og så bl.a. indhegningen på stranden, hvor dværgterne kan få fred til at yngle. ▶

Morgenmad og obs ved Blåvand.

Gulbuge fanget ved Gedser.

Stormmåge foran Lilletårn Christiansø.

► **Vadehavet og Gedser Fuglestation**

Fra Blåvand cyklede vi til Vadehavet, hvor vi boede tæt på vaden ved Kammerslusen og på bondegårdsferie i Højer. Cykelruten går på indersiden af digerne, så der var mange kig ud over vaden til de store flokke af rastende vadefugle, ænder og gæs. Største oplevelse var dog tre hedehege, der svævede elegant langs indersiden af diget ved Ballum Sluse.

Efter en dags togtur på tværs af Sønderjylland fortsatte vi østpå med øhop fra Als over Ærø, Langeland og Lolland til Falster, hvor vi boede to nætter på Gedser Fuglestation, der er indrettet med opholdsrum, køkken og bad i underetagen og fælles sovesal for gæster ovenpå.

Ved Gedser oplevede vi nogle af de sene trækfugle som rødrygget tornskade og karmindompap blandet med ynglefugle som stor skallesluger. Vi var også heldige, at der dukkede rovfugle op på himlen, hvor især en flot, ung kejserørn gjorde lykke og trak mange fuglekiggere til.

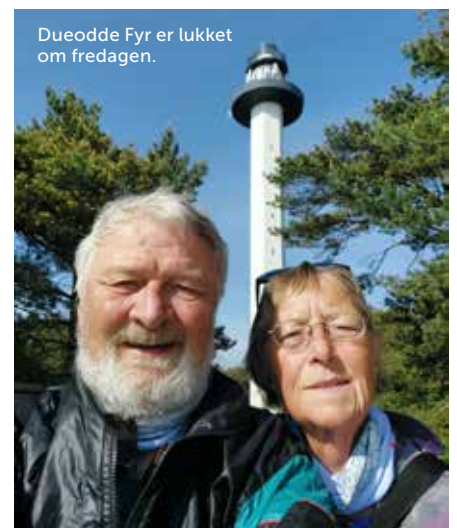
Møn, Bornholm og Christiansø

Fra landets sydligste punkt cyklede vi via Møn og Stevns til Køge, hvor vi fik en god nats søvn ombord på færgen til Rønne. Vel ankommet cyklede vi sydover og oplevede den smukke natur på Bornholms syd- og østkyst, inden vi nåede Gudhjem. Herfra gik det til Christiansø, hvor vi havde to dage med cykelfri og god tid til at opleve denne perle både natur- og

Alke og sølvmåge Christiansø.

kulturmæssigt. Der var stadig en ederfuglehunner med ællinger, på Græsholm var der et mylder af alke og lomvier og på skærene lå græsælerne oven i hinanden. Vi boede i en lille lejlighed med fælleskøkken indrettet i en af de to gamle kaserner. Ringmærker Per Alnor Kjær var venlig at bruge kaldesystemet Zello, når han havde interessante fugle i nettet, så vi fik oplevet smukke og halvsjældne fugle som lille fluesnapper og lundsanger. Opholdet på øerne blev toppet med fællessang med Bornholm Højskole fra udsigten på Storetårn ved solnedgang.

Dueodde Fyr er lukket om fredagen.

Fiskehejre. Bogø.

Nordkysten i sol og silende regn

Tilbage i Gudhjem cyklede vi nordpå med besøg ved de to fyrtårne på Hammerodde. Næste morgen sejlede vi til Ystad og derfra med tog til København for at cykle til Helsingør. Efter et besøg ved fyret på Kronborg fulgte vi nordkysten via Hundested-Rørvig og videre mod Havnsø. Undervejs på cyklen får man uvægerligt insekter i øjet, og da Anders ved Fårevejle stod med hovedet bagover for at fjerne et smådyr, fik han øje på en trækkende fiskeørn lige over os – et af turens mere tilfældige fund.

Fra Havnsø gik et dagsbesøg til Sejerø i silende regn, så udover et spændende besøg i fyrtårnet blev det kun til et glimt af de lokale tejster. Næste dag vågnede vi op til det smukkeste solskin og havde en af de flotteste dage, da vi kørte igennem det smukke landskab på Røsnæs på vej til Korsør.

Øhop med vand og medvind

Vi overvejede at cykle over Storebæltsbroen. Det kunne have givet en del omtale, men vi droppede tanken og tog toget. Fra Odense cyklede vi nordpå langs fjorden til Enebærødde, hvor karmindompappen sad og sang. Langs nordkysten gik det til Middelfart, hvor der nærmest er garanti for at se marsvin boltre sig i Lillebælt. Over den

gamle Lillebæltsbro til Fredericia, hvor vi tog toget til Horsens. Vi cyklede langs nordsiden af fjorden gennem de smukke Sondrup Bakker og til Alrø, inden vi nåede Hou Søsportscenter, som var basen de næste dage.

Hou var udgangspunkt for et par øhop. Tunø besøgte uden cykler i regn og blæst. Her var hovedmålet fyrtårnet, der er anbragt i kirketårnet. Næste dag gik det til Samsø, denne gang med cykler. Vi havde udsigten over Stavns Fjord helt for os selv og kunne nyde en ung havørn, der fangede sig en fisk, som blev fortæret på stenstranden.

Retur til hovedlandet

Fra Hou gik det med tog fra Odder til Risskov. Her forsøgte vi at cykle fra et heftigt regnvejr på vej til Mols, men det fik indhentet os. Næste dag blev den allervådeste med et besøg på Sletterhage Fyr på Helgenæs, inden vi cyklede nordover til Grenå, hvor campinghytten blev omdannet til et tørreskab. Heldigvis var det overstået næste morgen, da vi rundede Fornæs Fyr, inden togturen Grenå-Århus-Skørping. Her var vinden gået i sydvest, og dette vejr gav os behagelig rygvind på de sidste etaper. Besøg ved Gerå og Aså strandenge viste at forårstrækket var overstået. Ved Elling Åudløb nord for

Frederikshavn var vi heldige at se en af de lokale skestørke. Arten har ynglet på en af de små øer mellem fastlandet og Hirsholmene.

193 arter og tre fuglestationer

Den sidste etape til Skagen cyklede vi i det smukkeste solskinsvejr med lun vind fra sydøst. Inden vi nåede Det Grå Fyr, kunne vi opleve den sjældne buskrørsangers smukke og pludrende sang. Fuglen havde holdt til ved en lille gravet sø nogle dage, og vi var glade for, at denne kunne blive den sidste art på vores liste. Da vi træt, men veltilfredse og mættet på oplevelser, nåede fyret og fuglestationen den 11. juni, havde vi set og hørt 193 fuglearter. Oveni havde vi oplevet et Danmark på den smukkeste årstid og kørt igennem frodige og grønne landskaber.

Ophold på foreningens fuglestationer kan varmt anbefales. Det føles meget privilegeret, at man om morgenen kan træde udenfor og straks opleve trækfuglene på nærmeste hold og havde glæde af, at fuglestationernes frivillige observatører glædeligt deler ud af deres store viden. Overnatning bookes via fuglestationernes hjemmesider. Her kan man også dagligt læse på bloggene, hvad der er observeret og ringmærket. ●

Anders med de gule føretasker.

BESØG EN FUGLESTATION

blåvandfuglestation.dk
gedserfuglestation.dk
skagenfuglestation.dk

ALLIKE:

SLUDRECHATOL

Alliken er almindelig og nem at kende. Den bygger sin rede i hule træer, redekasser og (i mangel på bedre) skorstene og lever gerne med den samme mage gennem hele livet.

MED BOWLERHAT

AF LENE MIDTGAARD

Et gammel græsk ordsprog siger at "svanerne synger, når allikerne er tavse" hvilket er en hentydning til at de kloge først taler, når de tåbelige er færdige. Hvis det skal stå til troende, må svanerne væbne sig med tålmod, for alliken er kendt som et veritabelt sludrechatol. Måske deraf navnet allike, som er lånt fra det germanske begreb alke der betyder råb og skrig.

Lille intelligent

Coloeus monedula

Alliken er den mindste af vores hjemlige kragefugle med sin længde på ca. 35 cm, hvoraf halen udgør omkring en tredjedel. På latin hedder alliken *Coloeus monedula*, og den har efter sigende fået navnet som en henvisning til dens for-kærlighed for at stjæle mønter. Monedula stammer nemlig fra det latinske moneta, som betyder penge, og angiveligt har italienske tyve engang trænnet en tam allike til at stjæle fra pengeautomater. Heldigvis er det fortrinsvis foderautomater, den tillidsfulde og intelligente kragefugl bruger sine evner til at få adgang til.

Almindelig og nem at kende

Med sit runde hoved, sølvgrå øjne og grå nakke skiller alliken sig ud fra kragefuglene i Corvus-slægten, men den kan på afstand forveksles med bl.a. rågen og i flugten med en due.

Den lille kragefugl lever i hele Europa, og ynglebestanden har i Danmark været stabil de sidste 50 år, mens vinterbestanden er stigende. Alliken er dermed en art, som de fleste kender og jævnlige ser. Dette bakkes op at en spørgeskemaundersøgelse om kragefugle, som DOF og Danmarks Jægerforbund har lavet i det fælles

projekt Fællesskab gennem fugle. Her angiver 26 % af respondenterne, at de ser alliker på daglig basis.

Samme mage hele livet

Alliker er sociale fugle, som oftest ses i flokke af varierende størrelse. Derudover både overnatter og yngler alliker gerne i flok, men på trods af allikens sociale natur lever den mo-

nogamt og gerne med den samme mage gennem hele livet - uden sidespring! Allikehannen kan derfor, i modsætning til mange andre kolonirugende fugle, været ret sikre på, at de unger han knokler for at skaffe føde til, er af hans eget genetiske ophav.

I modsætning til de andre kragefugle er alliken hulruger. I mangel på naturlige redehuller yngler alliker gerne i alle former for hulrum de kan finde, som fx redekasser og hulrum i mure. De er især kendt for deres notoriske interesse

for skorstene som redeskjul til stor ærgrelse for mangen en husejer, som ikke har fået lagt en rist over skorstensåbningen.

I jagten på et egnet sted at etablere en rede er alliken ikke for fin til at stjæle fra andre. Der findes således beretninger om, at alliker ved flere lejligheder har jaget sortspætter ud af deres redehuller og tårnfalke ud af redekasser. I den før omtalte spørgeskemaundersøgelse refereres også til en øjenvidneberetning om et par alliker, der under voldsomt postyr satte et par hulduer på porten for selv at nyde godt af det redehul, duerne havde fundet.

Sund mad styrker kuldet

Når det kommer til føde, er alliken ikke særligt kræsen. Den søger oftest sin føde på jorden, og menuen spænder fra diverse hvirvelløse dyr, æg, ådsler, frø og kerner til bær og frugt. Under fødesøgningen kan alliken ofte observeres sammen med råger, som de gerne både overnatter og fouragerer sammen med.

Allikerne har overalt i landet indtaget byerne og kan blandt andet ses i store flokke på morgentræk fra

overnatningspladserne flyvende over byens tage. Men selv om man skulle tro, at en fugl som ikke er kostforagter, burde have mange potentielle fødekilder i byerne, tyder en undersøgelse på, at byens fødekilder ikke har den samme ernæringsmæssige værdi, som føden uden for urbane miljøer. Undersøgelsen viste, at både kuld størrelse og antallet af udflyjende unger steg med afstanden til byen. Allikens indtog i byerne skyldes derfor formentlig især bedre muligheder for at finde egnede redefaciliteter. ▶

“

Allikerne ligner elegante, engelske gentlemen med grå bowlerhat når de spankulerer rundt for at finde føde i haverne.

FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSEN
'FÆLLESSKAB GENNEM FUGLE'.

”

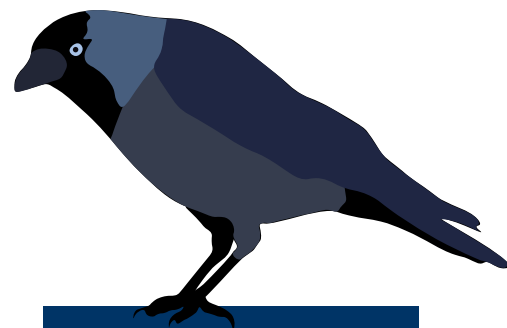

Foto: John Larsen

► **Nøjsomme døtre**

I april måned starter allikernes ynglesæson. Hunnen lægger i gennemsnit 4-6 æg, som hun alene begynder at ruge på allerede, når det første æg er lagt. Det betyder, at æggene ikke klækker samtidig, og at de unger som klækker først, får et forspring. I år med fødeknaphed betyder det, at de yngste unger ofte vil dø af sult. Det kan virke barsk, men for allikerne betyder det,

at sandsynligheden for at hele kullet går til, formindskes. Derudover tyder undersøgelser på, at i år hvor føden er knap, har unger af hunkøn større chance for at overleve frem til, at de er flyvefærdige og kan forlade reden. Årsagen er sandsynligvis, at risikoen for at hunner dør af sult, er mindre, da deres energibehov er lavere end hannernes på grund af deres mindre størrelse. ●

DE KLOGE KRAGEFUGLE

'De kloge kragefugle' er et delprojekt i projektet 'Fællesskab gennem Fugle', som er et samarbejde mellem DOF, Danmarks Jægerforbund og Danske Herregårdsjægere, finansieret af 15. Juni Fonden. I delprojektet deltager frivillige i indsamlingen af data om kragefugle og deres indflydelse på bestande af andre arter. Desuden udarbejdes der undervisningsmateriale målrettet folkeskolen og jagttegnskursister.

Foto: Daniel Palm Eskildsen

OPTIK- NYHEDER I NATURBUTIKKEN

EXCEPTIONEL
LYSSTYRKE!

TAG NATUREN TÆTTERE PÅ!

DOF BirdLife Honey Buzzard 10x42 ED kombinerer topydelse med kompromisløs kvalitet. Optikken egenskaber giver som "Barn Owl" lyse, skarpe billeder med enestående kontrast, selv i svagt lys eller under udfordrende vejrforhold. Med en robust og let konstruktion af magnesiumlegering, kombineret med en slidstærk gummiarmering, er Honey Buzzard til brug uanset sæson. Synsfelt ved 1000m: 114 m. Nærfokus: 2 m. Vægt: 664 g.

Pris kr. 4.149,-
Medlemspris kr. 3.941,-

PERFEKT
UDSYN!!

FREMRAGENDE BILLEDKVALITET

DOF BirdLife Barn Owl 8x42 ED er skabt til at give dig en fantastisk visuel oplevelse i naturen. Multilagsbelagte linser sikrer maksimal lysgennemgang (op til 90%) og giver dig klare og lyse billeder, selv under dårlige lysforhold. Den avancerede coating sikrer minimal refleksion og optimal billedskarphed over hele synsfeltet. Kikkerten er særligt velegnet for brillebærere. Synsfelt ved 1000m: 140 m. Nærfokus: 1,5 m. Vægt: 715 g.

Pris kr. 3.999,-
Medlemspris kr. 3.799,-

REVOLU-
TIONERENDE
NYHED

KITE APC STABILIZED 60 ED + 17-35X WA – STABILISERET TELESKOP

Kite APC stabilized 60 ED + 17-35x WA åbner en ny verden af håndholdt observation. Nyd en knivskarp og rolig sigt, selv ved høj forstørrelse, uden at skulle bruge stativ. Det intelligente stabiliseringssystem (KDGS-TTK) justerer kontinuerligt dine bevægelser, så du får en stativlignende ro – i hånden. Teleskopet er det perfekte valg for fuglekiggere, naturelskere og alle, der ønsker håndholdt frihed med professionel optisk ydeevne.

Pris kr. 20.999,-
Medlemspris kr. 19.949,-

God dag

Foto: Jette Bjerregaard Kristensen

Foto: Henrik Bringso

til vennerne

GØG Kuk-kuk – gøgen er tilbage. En lyd vi forbinder med dejlig sommer. Småfuglene er dog ikke så begejstrede for gøgen, da den er specialiseret i at lægge æg i andre fuglearters rede. Gøgen bygger nemlig sine unger – og der er Den lader de andre fugle opfostre sine unger – og der er kun plads til én fugl i den rede, hvor der bor en gøgeunge. De andre æg vipper gøgeungen ud af reden. Så den selv får al maden fra adoptivforældrene.

AF SIMON S. CHRISTIANSEN

Husk at byde trækfuglene velkommen – de har været på en lang og farefuld rejse, og de er her kun på kort visit for at yngle. I juli og august er de allerede på vej sydpå igen.

Maj er en herlig måned for os fuglekiggere. Her kan vi igen hilse på de fugle, vi måtte sige farvel og på gensyn til sidste sommer, da de trak til vinterkvartererne Afrika. I maj kommer de sidste af dem tilbage igen, som de gør hvert eneste år.

Det er især fugle, der lever af insekter, der tager til de varme lande om vinteren, hvor der ikke er så meget føde at finde i Danmark. Til gengæld er der rigtig mange insekter i Danmark om sommeren – også flere, end fuglene kan finde i Afrika. Og når et helt kuld unger skal fodres, er der brug for mange orme og insekter.

Her er seks arter af de mange, du kan glæde dig til at se eller høre her i maj.

Foto: John Larsen

GULBUG Sangfuglen med den flotte gule mave og grøn ryg er almindelig i områder med buske og træer og endda i parker. Man ser den ikke så ofte, da den skjuler sig, men den har en kraftig fløjtende sang, der afslører den. Nogle gange lyder den, som når man trykker på en gummiand.

fra Afrika

Foto: John Larsen

KÆRSANGER En brun lille sangfugl der godt kan lide våde områder med pilekrat og høje urter. Ligesom gulbug lever den skjult og skal findes på lyden. Kærsangeren er god til 'karaoke', fordi den efterligner andre fugles sang.

TORNSANGER Tilbage fra Savannen kan du ude i de åbne landskaber nu finde den charmerende tornsanger med den hvide strube og brune vinger. Hannerne har gråt hoved og gør opmærksom på sig selv ved at kvindre fra toppen af buske. Netop de tornede buske har den også fået sit navn efter.

Foto: Albert Steen-Hansen

MURSEJLER Fuglen der altid flyver. Kun når den ligger på æg og fodrer unger, lander den. Den ligner lidt en svale, men hører til en helt anden gruppe af fugle kaldet sejlere. Den har lange smalle vinger og er helt sort bortset fra en lys hals. Du kan høre mursejlerne skribe, når de drøner mellem høje bygninger i byen. Klørerne er kraftige og peger i samme retning – perfekt indrettet til at hæfte sig fast på klipper og mursten.

RØDRYGGET TORNSKADE Hannen har rødbrun ryg og gråt hoved med en sort 'Zorro-maske'. Hunnen er gråbrun med striber. Det er lidt af en bandit, der ikke kun spiser store insekter, men også firben, frøer og mus. Hvis den har mad i overskud, gemmer tornskaden byttet ved at spidde dem på torne. Du skal ud i klitområder, heder og skovlysninger for at finde den.

Foto: Lauge Fastrup

NYT FRA

AF SEBASTIAN THORUP HANSEN

VERDEN

Ny opdagelse: Hidtil ukendt yngleområde for skerylen

Ved hjælp af verdens mindste solcelledrevne GPS-sender har forskere opdaget et hidtil ukendt yngleområde for den kritisk truede skeryle. I foråret 2024 blev en skeryle udstyret med en kun 1,2 gram let satellitsender og begyndte sin 8.000 km lange rejse fra Thailand til Chukotka i det nordøstlige Sibirien. Her fandt den vej til en øde floddal, der ikke tidligere er kendt som yngleområde – og som overraskende nok heller ikke ligner artens typiske levesteder. Med en bestand på under 500 voksne individer er skerylen truet af tab af rasteplasser, illegal jagt og klimaforandringer, og ved bl.a. overvågning med satellitsendere har man nu bremset denne tilbagegang. Undervejs på ruten gjorde den GPS-mærkede fugl stop i Kina og Nordkorea, hvor forskere opdagede nye, vigtige rasteplasser. Opdagelsen af disse områder, kombineret med det nye yngleområde, kan vise sig at være afgørende for at sikre artens overlevelse.

Kilde: Birdguides.com

Skeryle. Foto: iStock/thawats

Islandske ryle. Foto: John Larsen

Fugle ændrer form i takt med et varmere klima

En ny undersøgelse viser, at over 100 arter af australske fugle har udviklet mindre kroppe og større næb som en reaktion på stigende temperaturer. Et større næb fungerer som en naturlig 'radiator', der kan afgive varme, og data fra feltmålinger og museumsprøver afslører, at fx islandsk ryle og perlegrå måge har fået markant større næb gennem de seneste 100 år. Men selvom nogle arter tilpasser sig, viser forskningen også, at ikke alle gør det. Hvordan ændringerne påvirker fuglenes overlevelse på lang sigt, er derfor stadig et åbent spørgsmål. Lignende tendenser er observeret hos fuglearter i andre dele af verden, og studier tyder på, at dyr generelt tilpasser sig temperaturstigninger gennem små ændringer i kropsform.

Kilde: Rarebirdalert

Grå krontrane.

Foto: iStock/KenCanning

Ukronede dage for krontranen

Ugandas ikoniske nationalfugl, den grå krontrane, er i tilbagegang og risikerer at forsvinde helt fra landet. I 1970'erne var der i Uganda over 100.000 individer, i dag er der kun ca. 10.000 tilbage. Nedgangen skyldes især ødelæggelse af vådområder og forgiftning fra landbruget. Grå krontraner lever hovedsageligt i sump- og græsarealer, hvor de bygger rede og finder føde. Et stigende befolkningstal og et øget behov for landbrugsjord har ført til opdyrkning af flere vådområder, hvilket presser fuglene væk fra deres naturlige levesteder. Grå krontraner lever af frø og insekter, men også afgrøder som majs og ris, hvilket skaber konflikt med landmændene. Dette har ført til, at fuglene forgiftes – enten bevidst eller ved et uheld, når de indtager sprøjtede afgrøder.

For at vende udviklingen arbejder både lokale og internationale organisationer på at genoprette ødelagte vådområder og oplyse landmænd om mere skånsomme metoder til at beskytte deres afgrøder samt på bedre håndhævelse af lovgivningen, der beskytter fuglen. Ifølge ugandisk lovgivning kan ulovlig jagt eller drab på grå krontraner medføre fængselsstraf og store bøder.

Kilde: BBC

Bengalgrib. Foto: iStock/ePhotocorp

Nyt forbud beskytter Indiens truede gribbe

Indiens regering har taget et vigtigt skridt for at redde landets truede gribbe ved at forbyde brugen af det veterinære lægemiddel Nimesulide. Stoffet bruges til behandling af kvæg men er ekstremt giftigt for gribbe, der dør, når de spiser kadaverne. Forbuddet er et resultat af mange års arbejde fra bl.a. BirdLife International, Bombay Natural History Society (BNHS) og RSPB. Tidligere har lignende farlige lægemidler som Diclofenac og Ketoprofen også været forbudt. Martin Harper, CEO i BirdLife International, understreger vigtigheden i at samarbejde om beskyttelsen af fugle og opfordrer nu til, at alle veterinære lægemidler testes for deres påvirkning på gribbe, inden de godkendes til brug.

Kilde: Birdlife.org

KRONDYR BANER VEJ

FOR RØRDRUM OG
VANDRIKSE

Når store kron dyr tramper rundt i
Vejlernes våde rørskove i Nordjylland,
danner de lysåbne og føderige områder
til gavn for sjældne sumpfugle som plet-
tet rørvagtel, rørdrum og vandrikse.

AF JAN SKRIVER

Sivsanger. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk

Fra rørskovens dyb lyder der dryp som fra en utæt vandhane, og dryppene bliver akkompagneret af en brølen, der lyder som en ko i det fjerne.

Der er maj og glade fugledage i 'Sumpfuglenes Forjættede Land', som Vejlerne engang er blevet kaldt.

Plettede rørvagtler fløjter drypvist, mens rørdrummer brøler, og vandrikser skriger skingert, og tilsammen skaber de en stemning af en anden verden.

De senere år er der blevet flere i det brogede kor af sumpfugle i Vejlernes våde vildmark, hvis rørskovene er de største sammenhængende i Skandinavien, for i takt med et stigende antal krondyr, som vandrer ind og ud af rørskovene, er også antallet af sumpfugle vokset.

Det kan ornitolog og fugletæller Henrik Haaning Nielsen dokumentere. I flere yng-

lesæsoner har han haft sin drone på vingerne for at skabe overblik og syn for sagn med hensyn til storvildtets påvirkning af vådområder og rørskov.

Dronens fotos gør det tydeligt, at krondyrenes veksler har givet helt nye lysåbne forhold i store områder af den ellers tætte rørskov.

Rørvagtler i fremgang med krondyr

De seneste cirka 15 år er krondyrenes antal vokset i naboområderne nordøst for Vejlerne, og det har øget trafikken af de store pattedyr ind i rørskovene i Bygholm Nord og Selbjerg Vejle med rudler på 60-65 krondyr, som har deres jævnlige gang i rørskovene.

"Det er markant, at en art som plettet rørvagtler, der lever i våde sumpe med tagrør og åbne partier, har haft fremgang i takt med flere krondyr. ▶

Plettet rørvagtel. Foto: Jan Skriver

Rørdrum med hundestejle. Foto: Jan Skriver

Set fra jorden kan rørskoven virke tæt og uigennemtrængelig som en tropisk jungle, men fra en drones perspektiv opdager man et stisystem, der er lavet af krondyr, som veksler mellem plantagerne og landbrugsområderne øst for Vejlerne og Bygholm Nord og videre mod Selbjerg Vejle. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

I 2024 registrerede jeg fx 32 fløjtende plettede rørvagtel i Bygholm Nord. I dette specifikke område er der tale om en flerdobling af bestanden sammenlignet med for årtier siden, før der var veksler af krondyr på kryds og tværs i rørskovene”, siger Henrik Haaning Nielsen, der tæller ynglefugle i Vejlerne for reservatets ejer, Aage V. Jensen Naturfond.

Gæs baner også vej for flere arter

”Det er nærliggende at kæde den plettede rørvagtel fremgang sammen med de store pattedyrs fær-

den, for dyrene skaber perfekte forhold til mange sumpfugle”, forklarer Henrik Haaning Nielsen.

”Krondyrenes færdsel i samspil med en rørskov, der siden 1995 er blevet vådere i kraft af en højere vandstand, har også givet arter som vandrikse og rørdrum bedre muligheder for at søge føde. I 2024 registrerede jeg for eksempel 42 paukende rørdrummer i Bygholm Nord, hvilket er en tredjedel af bestanden i Vejlerne”, siger han.

Også store flokke af op mod 2.500 fældende grågæs, der græsser friske skud af tagrør bidrager til at skabe mere lysåbne forhold til gavn for fuglelivet, floraen, padderne og guldsmedene.

Hjortevildt kan afløse høst af tagrør

Antallet af krondyr i og omkring Vejlernes østlige del er efterhånden blevet så stort, at dyrene med deres græsning og nedtrædning af stier måske kan erstatte den høst af tagrør, som Aage V. Jensen Naturfond i en årrække har gennemført primært af hensyn til

biodiversiteten og variationen i rørskovene.

“Det er helt tydeligt, at krondyrenes veksler giver øget dynamik og variation i en ellers ofte ensartet rørskov. I takt med flere kron dyr er der opstået mange flere lysninger, der blandt andet bidrager til at give en større biomasse af insekter”, siger Niels Dahlin Lisborg, der er driftsleder i Vejlerne for Aage V. Jensen Naturfond. Han skønner, at bestanden af kron dyr i Vejlerne er på 200-250 dyr.

Kron dyrenes veksler i rørskovene kan være op imod en halv meter dybe og være vandfyldte hele året. Det giver ekstra spillerum til padder og vandinsekter, der er føde for rørdrummer, sølvhejrer, fiskehejrer og et utal af andre fuglearter, der lever i rørskove og sumpe. ●

Rørhøg. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk

NORDJYLLAND:

1. Skagen Fuglestation, Skagen
2. Batterivej, Skagen
3. Nordmandshage, Hals
4. Ulvedybet, Brovst
5. Vilsted Sø, Ranum
6. Lille Vildmose, Kongerslev

NORDVESTJYLLAND

7. Vejlerne, Fjerritslev
8. Agger Tange, Vestervig
9. Kølsen Enge, Viborg
10. Grynderup Sø, Roslev
11. Agerø, Karby

VESTJYLLAND

12. Skjern enge, Tarm
13. Værnengene/Tipperne, Nr. Nebel
14. Vest Stadil Fjord, Tim
15. Nisum fjord, Ulfborg
16. Geddal enge, Vinderup

SYDVESTJYLLAND

17. Blåvand Fuglestation/Blåvandshuk, Blåvand
18. Mandø, Ribe
19. Filsø, Oksbøl
20. Klelund Dyrehave, Hovborg
21. Sneum Sluse, Tjæreborg

ØSTJYLLAND

22. Egå Engsø, Risskov
23. Fornæs, Grenaa
24. Vråds Sande/Store Hjælland Plantage, Bryrup
25. Sødringholm, Havndal
26. Alrø, Odder

SYDØSTJYLLAND

27. Hammer Mølle, Vonge
28. Kongens Kær, Vejle
29. Hejlsminde Nor, Hejls
30. Randbøl Hede, Billund
31. Uldum Kær, Uldum

SØNDERJYLLAND

32. Vidåslusen, Højer
33. Ballum Sluse, Bredebro
34. Rømødæmningen, Skærbæk
35. Draved Skov, Løgumkloster
36. Slivsø, Haderslev

FYN

37. Gyldensteen Strand, Bogense
38. Roholm, Munkebo
39. Gulstav-området, Bagenkop
40. Brændegård Sø, Faaborg
41. Helnæs Made, Ebberup

VESTSJÆLLAND

42. Borreby Mose, Skælskør
43. Røsnæs, Kalundborg
44. Tempelkrogsøen, Vipperød
45. Korshage, Rørvig
46. Hovvig, Nykøbing Sj.

NORDSJÆLLAND

47. Melby Overdrev, Liseleje
48. Søborg Sø, Græsted
49. Selsø Sø, Skibby
50. Gribskov, Helsinge
51. Nivå Bugt og strandenge, Nivå

KØBENHAVN

52. Gundsømagle Sø, Roskilde
53. Stevns Klint, Højerup
54. Ølsemagle Revle, Køge
55. Utterslev Mose, Brønshøj
56. Vestamager, Kastруп

STORSTRØM

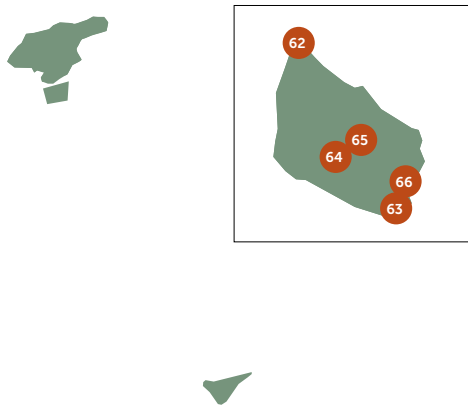
57. Maribosøerne, Maribo
58. Saksfjed/Hyllekrog, Rødby
59. Gedser Fuglestation/Gedser Odde, Gedser
60. Bøtø Enge, Væggerløse
61. Nyord Enge, Nyord

BORNHOLM

62. Hammeren, Allinge
63. Dueodde, Nexø
64. Udkæret, Aakirkeby
65. Bastemose, Aakirkeby
66. Nexø Sydstrand, Nexø

KOM MED PÅ FUGLEKURSUS, FUGLETURE OG FOREDRAG

DOF's 13 lokalafdelinger, 3 fuglestationer og Fugleværnsfonden arrangerer året rundt foredrag, fuglekursus, møder og ikke mindst en lang række fugleture over hele landet. Alle medlemmer af DOF er velkomne, og langt de fleste ture er gratis. Der er særlige udflugter for nye fuglekiggere, hverdagsture specielt for seniorer, temature om vadefugle eller rovfugle og meget mere. Fugleturene er ofte stedet, hvor du får god kontakt med andre fuglekiggere, og de erfarne turledere deler gerne ud af deres viden om naturen, fuglene og hvordan man kender de mange arter fra hinanden. En tur med turleder varer typisk to-fire timer, og det er ikke nødvendigt at tilmelde sig på forhånd medmindre andet er angivet i teksten.

Tjek turkalenderen for tid, sted og nærmere information om de lokale ture på dof.dk/ture. Vær opmærksom på at flere af lokalafdelingerne har yderligere oplysninger og opdateringer på egne hjemmesider.

På kortet kan du se nogle af de mange lokaliteter, som DOF og Fugleværnsfonden gennem årene har besøgt på vores fugleture og andre arrangementer.

DANSK ORNITOLOGISK FORENING – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International.
Vesterbrogade 138-140,
1620, København V
Telefon (onsdag kl. 11-15):
3328 3800

DOF's formand:

Egon Østergaard tlf: 3116 2030,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Ønsker du at blive medlem af DOF, kan det ske via dof.dk eller ved at kontakte dof@dof.dk.

Ønsker du at give en donation, kan du indbetale beløbet til Merkur reg. nr. 8401 kontonr. 1043118. Donationer og støttebeløb er fradragsberettiget.

Årlige kontingenter:

Medlemmer:	570 kr.
Ungdomsmedl. (til 30 år):	265 kr.
Ørneklub (6-12 år):	265 kr.
Husstandsmedlemsskab:	760 kr.

Naturbutikken:

Naturbutikken i Fuglenes Hus
tlf: 3328 3838.

Åbningstider:
Man.-fre. kl. 11-17, lør. 10-16.

www.naturbutikken.dk

GAVEKORT TIL BIDRAGYDERE

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til Fugle & Natur. Som en anerkendelse modtager bidragerne et gavekort til Naturbutikken efter fig. retningslinjer:

1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.

2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.

3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.

4) Artikler på ca. 1500-2000 ord anerkendes med et gavekort på 200 kr.

5) Fotos anerkendes med gavekort således:

A: 1 foto, 100 kr. / B: 2-4 fotos, 200 kr. / C: 5+ fotos, 300 kr.

6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

DOF BORNHOLM

Formand Jens Christensen
Tlf: 6133 0425
E-mail: jechbornholm@gmail.com
dof-bornholm.dk

DOF KØBENHAVN

Formand Ingelise Aarøe Petersen,
Kaktusvej 55, 2300 København S
Tlf.: 3258 3705 / 2681 3705
E-mail: ihaapd@gmail.com
dofkbh.dk

Grågæssene

(Underafdeling af DOF København)

Specielt for SENIORER

Jan Chr. Møllerup
Tlf. 40 50 84 87
E-mail: f.mollerup@mail.dk

DOF ROSKILDE

(Underafdeling af DOF København)

Solveig Jonasson
Tlf.: 5160 6797
E-mail: dof-roskilde@dof-roskilde.dk

dof-roskilde.dk
facebook: DOF Roskilde

DOF KØGE

(Underafdeling af DOF København)

Marta Bagoly Grun
Tlf.: 3042 2449
E-mail: mbgrun@gmail.com

dofkoege.dk

DOF TRAVEL

(Underafdeling af DOF København)

Fuglerejser til nære og fjerne destinationer med erfarne og kvalificerede turledere. Også småture og busture.

doftravel.dk

E-mail: travel@dof.dk
Tlf.: 5114 6115 (tirsdage 18.00-19.30, undtagen juli og juleferien)

DOF FYN

Formand Henrik Kalckar Hansen,
Norrdalen 47, 5260 Odense S
Tlf. 3070 9038
E-mail: kalckar@webspeed.dk
doffyn.dk

DOF NORDJYLLAND

Formand Gitte Holm,
Monstrupvej 8, 9500 Hobro
Tlf.: 2175 4868
Email: jpg.holm@gmail.com
dofnord.dk

Gråmejsenord

(Underafdeling af DOF Nordjylland)

Specielt for SENIORER

Poul Erik Sperling,
Tlf. 2028 4405
E-mail: pes@vidtfarmnord.dk

NORDSJÆLLAND

Formand John Hansen,
Rådhusvænget 21, 2 tv.,
3600 Frederikssund
Tlf.: 2229 5242
E-mail: forperson.nordsjaelland@dof.dk
dofnordsj.dk

DOF NORDVESTJYLLAND

Formand Martin Høj Hansen,
Sølystvej 10, 8830 Tjele
Tlf: 8751 4152 / 6133 3655
E-mail: nordvestjylland@dof.dk

dof-nordvestjylland.dk

DOF Nordvestjylland/Gråmejserne

<https://dof-nordvestjylland.dk/lokalafdelingen/grupper-og-udvalg/gramejserne>

Specielt for SENIORER

DOF STORSTRØM

Formand Bo Kayser,
Pilevej 2, Stensby, 4773 Stensved
Tlf. 5134 6278.
E-mail: kontakt@dofstor.dk
dofstor.dk

DOF SYDVESTJYLLAND

Formand Karin Gustausen,
Solvænget 10, 6710 Esbjerg V
Tlf. 2825 8786
E-mail: kgustausen@gmail.com
dofsydvest.dk

DOF SYDØSTJYLLAND

Formand Conny Brokholm,
Heisesvej 18, Vinding, 7100 Vejle
Tlf. 2449 8504
E-mail: cb@dof-sydostjylland.dk
dof-sydostjylland.dk

DOF SØNDERJYLLAND

Formand Gert Fahlberg,
Sottrupskov 10, 6400 Sønderborg
Tlf: 2631 1013
E-mail: gert.fahlberg@bbsyd.dk
dof-syd.dk

DOF VESTJYLLAND

Formand Lars Holm Hansen,
Sandbækvej 26, Grønbjerg, 6971 Spjald
Tlf. 2296 1317
E-mail: lholmh@gmail.com
dofvestjylland.dk

Gråspurvvene

(Underafdeling af DOF Vestjylland)

Specielt for SENIORER

Ingerid Elmquist,
tlf. 5121 7375,
E-mail: ingeridelmquist@gmail.com
dofvestjylland.dk

DOF Vestjylland / Ture og møder

Marianne Linnemann,
tlf. 2014 5010
E-mail: linnemann@gmail.com
dofvestjylland.dk

DOF VESTSJÆLLAND

Formand Morten Jensen,
Stenhøjallé 4, 4581 Rørvig
Tlf: 2125 8742
E-mail: vsj.formand@dof.dk
dofvsj.dk

DOF ØSTJYLLAND

Formand Niels Kristian Bech Jensen,
Ladegårdsbakken 18, Spørring, 8380 Trige
Tlf: 2982 9371
E-mail: mail@dofoj.dk
dofoj.dk

Se dof.dk og lokalafdelingernes hjemmesider for opdateringer

Gråkragerne(Underafdeling af
DOF Østjylland)Dofoj.dk/graakragerneSpecielt for
SENIORER**Fuglepigerne**(Underafdeling af
DOF Østjylland)Rikke Rørbech
E-mail: rikkesbreve@gmail.comfuglepiger.wordpress.comSpecielt for
KVINDER**DOF UNG**

Med medlemskabet DOF UNG har du mulighed for at møde andre unge, som også interesserer sig for fugle og natur og blive en del af et stort fuglefællesskab. Sammen tager vi på fugleture og lejre, hvor vi deler de fede oplevelser, bruger masser af tid i naturen og lærer af hinanden.

Dof.dk/dofung

Facebook: DOF UNG

ØRNEKLUBBEN

Ørneklubben er DOF's medlemstilbud til de 6-12-årige børn, der er vilde med

fugle og natur. I Ørneklubben tager vi på spændende fugleture, hvor vi taler om og kigger på ørne og andre flotte fugle. Vores ture byder også på sjove lege, aktiviteter og quizzer om fugle, så vi kan blive bedre til at bestemme dem og lære hinanden at kende.

Som medlem af Ørneklubben får du hvert halve år et nyt turprogram på mail, så det er nemt at holde sig opdateret på kommende aktiviteter over hele landet.

Ørneklubben.dkSe også turkalenderen
og FacebookBirding
FOR BØRN**FUGLEVÆRNSFONDEN**

Kom med på guidet fugletur i et af Fugleværnsfondens naturreservater. Turene er gratis og for alle.

fuglevaernsfonden.dk**FUGLESTATIONERNE**

DOF's tre fuglestationer ligger dér, hvor fugletrækket koncentrerer forår og efterår. De mange og de sjældne fugle tiltrækker også mange ornitologer, som får nogle store fugleoplevelser, masser af hyggeligt samvær og samtidig indsamler vigtige data om fugle og fugletræk.

BLÅVAND FUGLESTATIONStationsleder Henrik Böhmer
Fyrvej 81, 6857 Blåvand.
Tlf. 2230 2244
E-mail: blaavand@dof.dkblaavandfuglestation.dk**GEDSER FUGLESTATION**Gedser Fyrvej 4, 4874 Gedser
Tlf. 2362 4874
E-mail: kontakt@gedserfuglestation.dkgedserfuglestation.dk**SKAGEN FUGLESTATION**Forstander & Naturvejleder
Simon S. Christiansen,
Fyrvej 36, 9990 Skagen
E-mail: skagen@dof.dk
Tlf.: 2177 5020
E-mail: ssc@dof.dkskagenfuglestation.dk

Oplev Omans spændende fugleliv

Oman er et fredeligt land med et fint vejnet. Fuglelivet er fantastisk. Her er både den arabiske halvøys ynglefugle, gæster fra både Asien og Afrika og nomadiske fugle. Kysten omkring Salalah er en af de smukkeste i verden og på nogle af strandene kan man opleve mange spændende vadefugle.

Vi rejser den 13. november og vender retur den 20. november. Kr. 19.885,- i delt dobbeltværelse og lidt mere i eget værelse.

Klostermosevej 140 · DK-3000 Helsingør · Tlf.: +45 20 22 19 90 · fw@williams.dk · williamsrejser.dk

INSPIRED BY

GENERATION
NATURE

SWAROVSKI
OPTIK

BE YOND SEEING

DEN FØRSTE INTELLIGENTE KIKKERT

AX VISIO

SEE THE UNSEEN